

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

СУЧАСНІ ФІЛОЛОГІЧНІ І МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

II Міжнародної науково-практичної
конференції для науковців, викладачів,
учителів, здобувачів вищої освіти

20 квітня 2023 року

Головний редактор:

Бойчук Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Редакційна колегія:

Бережна Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Борисов Володимир – кандидат філологічних наук, доцент, проректор з навчально-наукової роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва Марина – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри англійської філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Гончар Олена – доктор педагогічних наук, професор Університету гуманітарних та природничих наук імені Яна Длугоша в Ченстохово (Республіка Польща);

Князь Ганна – кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кутова Наталія – старший викладач кафедри німецької і романської філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лембик Сніжана – кандидат філологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри німецької і романської філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Подгурська Інна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри практики усного і писемного мовлення ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Подуфалова Тетяна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Руда Наталія – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Сазонова Ярослава – доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської фонетики і граматики ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Скразловська Ірина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Шпак Юлія – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Шухова Оксана – викладач кафедри англійської фонетики і граматики ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол № 5 від 17 травня 2023 року)

Сучасні філологічні і методичні студії : проблематика і перспективи [Електронне видання] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти, Харків, 20 квітня 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред) та ін.]. Харків, 2023. 184 с.

У збірнику відображено тези Міжнародної науково-практичної конференції для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти, що проходила на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Він містить результати теоретичних та емпіричних досліджень науковців України і зарубіжжя в галузях філології та методики навчання іноземних мов.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ.....	9
<i>Андрєєва Марія</i> Наратор у постмодерністських казках британської традиції (на основі художніх текстів для дітей Р. Дала).....	9
<i>Бєлова Марина, Лобзова Світлана</i> Інтермедіальність меметичного простору.....	11
<i>Брайко Юлія, Кисла Наталія</i> Від «демилитаризації» до «дєрашизації»: лексичні елементи інформаційної війни.....	15
<i>Дольська Ольга</i> Філософсько-методологічні роздуми про мову при обговоренні образу світу.....	17
<i>Зосімова Оксана, Шовкопляс Надія</i> Основні способи творення кінонімів у сучасній англійській мові.....	21
<i>Іваненко Діана</i> Ілюстровані художні тексти для дітей із доповненою реальністю: інтермедіальна взаємодія.....	25
<i>Ільченко Анастасія, Подуфалова Тетяна</i> Реалізація агітаційної комунікативної стратегії в британському воєнному медіадискурсі.....	27
<i>Колода Дар'я</i> Сучасні інтерферентні явища на тлі російсько-української війни в дописах соціальних мереж та платформ (проблема термінології).....	29
<i>Корабель Марія, Коваленко Оксана</i> Вплив феміністського руху на лексикон сучасної англійської мови.....	32
<i>Корнільєва Лілія</i> English Humour of the British Royals: Linguistic and Stylistic Peculiarities.....	34
<i>Кранівник Ганна</i> Intermediality in Newspaper Texts Presentation.....	37

РЕАЛІЗАЦІЯ АГІТАЦІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ В БРИТАНСЬКОМУ ВОЄННОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Анастасія ІЛЬЧЕНКО, Тетяна ПОДУФАЛОВА

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
Україна

Визначена «загальною метою комунікації, ситуативним контекстом і уявленнями про адресата» (Яшенкова, 2010, с. 156), а також контролем і вибором дієвих ходів спілкування та їх гнучкої видозміни для оптимальної реалізації інтенцій мовця (Бацевич, 2004, с. 133), **агітаційна комунікативна стратегія** зумовлена прагненням «вплинути на процес прийняття адресатом потрібних рішень» (Завальська, 2017, с. 61) шляхом прямого або імпліцитного (Швелідзе, 2020, с. 120) спонукання до дії (Запорожець, 2020, с. 87) – заклику – або схилення до власної думки (Монастирська, 2020, с. 178). Реалізуючи відповідну інтенцію адресанта (формування в адресата певної думки про війну або спонукання до певних дій, пов'язаних із війною), агітаційна стратегія стає невід'ємною частиною *воєнного медіадискурсу*, репрезентованого в ЗМІ, зокрема новинних замітках, інформаційних статтях, новинах із коментарями експертів, інтерв'ю, репортажах і аналітичних оглядах, та актуалізованого в ситуативному контексті певного воєнного конфлікту письмового мовленнєвого утворення (Стаднік, 2016, с. 165). Як будь-яка комунікативна стратегія, вона реалізується здебільшого кількома *комунікативними тактиками*, скерованими на здійснення комунікативного наміру мовця (Завальська, 2017, с. 60), що передбачають застосування відповідних мовних засобів: семантичних, лексико-граматичних та прагматичних (Melko, 2019, р. 161).

Проаналізувавши 13 присвячених повномасштабній Російсько-Українській війні статей, опублікованих на сайті британського видання *The Telegraph* у лютому 2023 року, ми виокремили 18 контекстів реалізації агітаційної комунікативної стратегії шляхом застосування низки комунікативних тактик та використання відповідних мовних засобів.

Для найчастотнішої за результатами нашого дослідження (27,8%) **тактики привернення уваги** характерним є вживання модальних виразів, особливо дієслів на позначення зобов'язання та рекомендації, неформальних лексичних зворотів (*Zelensky's admirable chutzpah*), епітетів (*significant gains, imminent offensive, a grinding war of attrition*) та власне прикметників на позначення важливості або необхідності певних заходів (*equally important*) або в порівняльному ступені з підсилюючою часткою (*even more desperate*), зокрема у складі сталих конструкцій (*it is essential that*), а також протиставного сполучника *but* на початку речення, метафор (*a flood of lethal military aid, Moscow's trump card*) та імперативу (*make no mistake, always keep that in mind*).

Друга за частотністю (14,8%), **тактика заклику до дії** часто поєднується із попередньою. Для неї так само характерне застосування прикметників у вищому ступені порівняння з підсилюючою часткою (*even further and even faster*) і модальних дієслів на позначення рекомендації та зобов'язання.

Ідіоматичні вислови (*before it is too late*) й умовні речення також слугують мовними засобами здійснення заклику до дії.

Комунікативні **тактики прогнозування та визнання існування проблеми** зустрічаються дещо частіше ніж в кожному десятому випадку (11,1%). Так, для першої тактики властивими мовними засобами є лексичні одиниці й звороти з посиленням на майбутнє (*soon, in the coming weeks*), умовні речення, модальні дієслова на позначення можливості. Утілення тактики визнання існування проблеми характеризується застосуванням епітетів (*nasty blow*), прислівників способу дії з негативною конотацією (*unfortunately*), інтенсифікуючих прикметники прислівників (*not nearly so rosy*), а також використанням конструкцій, що експліцитно вказують на потенційно далекий від сприятливого стан справ (*how bad things could be*).

Наступними за частотою (7,4%) у реалізації в досліджуваних масмедійних текстах агітаційної комунікативної стратегії є **тактики апелювання до цінностей та натяку**. Автори апелюють до значущості свободи (*Ukrainian sovereignty remains at stake*), європейської єдності та безпеки (*restored unity to Western nations and revitalised Nato*), удаючись, зокрема, до риторичних питань та модальних засобів. Тактика натяку ґрунтується насамперед на застосуванні стилістичного прийому іронії шляхом підбору відповідних епітетів (*Nato's supposed success*) та формулювання імперативних речень (*consider the debits, not just the credits*). Характерним для неї є також використання модальних виразів на позначення вірогідності (*likely wouldn't have*).

Чи не найменш частотними (3,7%) виявляються, згідно з результатами нашого дослідження, **констатувальна та контрастивна тактики**, а також **тактики підвищення значущості, апелювання до авторитетів та роз'яснення**. Мовна реалізація тактики апелювання до авторитетів та констатувальної разом із тактикою роз'яснення обмежується безпосереднім зазначенням імен вагомих політичних фігур або фактографічним викладом інформації відповідно. Тактиці підвищення значущості властиве використання авторами статей епітетів (*hard-fought battlefield gains*) та метафор (*he has us in the palm of his hands*). Антитеза (*Russia's barbarity and Zelensky's heroism, dictatorships – the free world*) є основним мовним засобом реалізації контрастивної тактики у воєнному медіадискурсі.

Драматизація як найменш частотна комунікативна тактика (1,85%) зі вжитих у межах реалізації агітаційної стратегії уможлиблюється шляхом використання в текстах ЗМІ метафор (*Russia has stopped the bleeding*).

Отже, виконуючи функцію експліцитного або імпліцитного заклику у воєнному медіадискурсі, агітаційна комунікативна стратегія реалізовується шляхом застосування 12 тактик: контрастивної, підвищення значущості, роз'яснення, апелювання авторитетів, визначення існування проблеми, привернення уваги, апелювання до цінностей, прогнозування, заклику до дії, констатувальної, а також натяку та драматизації, – кожній із яких, за винятком тактик роз'яснення, констатувальної та апелювання до авторитетів, яким притаманне вживання авторами масмедійних статей емоційно нейтральної

лексики з метою фактографічно викласти необхідний матеріал, властиві специфічні мовні засоби, зокрема: метафори, антитези, риторичні питання, модальні дієслова, підсилені інтенсифікуючими прислівниками або частками прикметники тощо.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в дослідженні особливостей мовної реалізації агітаційної комунікативної стратегії в інших медіажанрах та в порівнянні з іншими комунікативними стратегіями воєнного медіадискурсу.

Список використаних джерел

- Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики: підручник*. Київ: Академія.
- Завальська, Л. В. (2017). Проблема розроблення типології комунікативних стратегій у політичному дискурсі: основні концепції. *Вісник Одеського національного університету. Філологія*, 22 (2(16)), 59–65.
- Запорожець, О. (2020). Особливості політичного дискурсу у період світової економічної кризи. *Політичний менеджмент*, (4), 83–93.
- Монастирська, Л. В. (2020). Комунікативні стратегії переконання як одна з характеристик мовної особистості лідера. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Загальне мовознавство*, 31(70) (4), Ч. 1, 176–180. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-1/32>
- Стаднік, І. О. (2016). Лінгвістична відповідність понять «воєнний» дискурс vs «військовий дискурс». *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(22) (99), 63–66.
- Швелідзе, Л. Д. (2020). Кооперативні комунікативні стратегії взаємодії соціальних мережах (на матеріалі дописів українських й американських користувачів). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство*, 31(70) (4), Ч. 3, 117–121. Retrieved from <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-3/21>
- Яшенкова, О. В. (2010). *Основи теорії мовної комунікації*. Київ: Видавничий центр «Академія».
- Melko, Kh. V. (2019). Nature of communicative strategies and tactics: linguistic approach. *Vectors of the developments of philological sciences at the modernstage* (pp. 157–175). Retrieved from <https://doi.org/10.36059/978-966-397-124-7/157-175>

СУЧАСНІ ІНТЕРФЕРЕНТНІ ЯВИЩА НА ТЛІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ДОПИСАХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ПЛАТФОРМ (ПРОБЛЕМА ТЕРМІНОЛОГІЇ)

Дар'я КОЛОДА

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Соціальні мережі та платформи у сучасному світі є відображенням майже усіх аспектів людського життя. Вони є невід'ємною частиною сучасності. Це не тільки платформи для спілкування, а й спосіб отримати нову інформацію.